

Vergaderjaar 2004–2005

28 870

Vaststelling van een wet inzake ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten (Wet werk en bijstand)

Nr. 136

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juni 2005

Aanleiding van deze brief

De aanleiding voor deze brief is tweeërlei. Ten eerste heeft de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid mij verzocht om enige aanvullende informatie naar aanleiding van mijn brief van 9 mei jl. aan uw Kamer betreffende voorstellen voor de verdeelmodellen WWB 2006. Bijgaand treft u daartoe de volgende gegevens aan:

- De herverdeeeffecten van mijn voorstel voor het Inkomensdeel in euro's per inwoner (zie bijlage 1).
- De herverdeeeffecten van mijn voorstel voor het Werkdeel in euro's per inwoner (zie bijlage 2).
- Een vergelijking van de uitkomsten van het voorgestelde model voor het Inkomensdeel en de werkelijke uitgaven van gemeenten in 2004 (zie bijlage 3).
- Een vergelijking van de uitkomsten van het voorgestelde model voor het Werkdeel en de werkelijke uitgaven van gemeenten in 2004 (zie bijlage 4).

In de tweede plaats stuurde de gemeente Enschede op 23 mei jl. mede namens een aantal andere gemeenten een brief aan uw vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid betreffende mijn voorstel voor het model waarmee de budgetten voor bijstandsuitkeringen en reïntegratie over gemeenten worden verdeeld.

In de brief van Enschede c.s. wordt in het bijzonder ingegaan op een van de twee onderzoeken die aan mijn voorstellen ten grondslag hebben gelegen, het plausibiliteitsonderzoek. Inmiddels hebben de gemeenten op 6 juni een onderzoek gepresenteerd dat is uitgevoerd door de Universiteit Twente (UT).

Op 15 juni a.s. voert uw commissie een overleg met mij over dit onderwerp. Ik kan mij voorstellen dat de leden van de vaste commissie behoefte hebben aan een nadere toelichting van mijn kant op de zaken die de schrijvers van de brief aan de orde stellen. Met het oog op de complexiteit

van het onderwerp bied ik u die bij deze schriftelijk aan, zodat de leden van de commissie die bij hun voorbereiding op het algemeen overleg kunnen betrekken.

Totstandkoming van het verdeelmodel

De Wet werk en bijstand (WWB) vormt voor veel gemeenten een belangrijk onderdeel van de gemeentebegroting. Gezien het eigen risico dat gemeenten hierbij hebben, is het begrijpelijk dat gemeenten veel belang hechten aan een goede budgetverdeling.

Ik heb hetzelfde belang: de WWB-prikkel werkt alleen bij een goede verdeling van de middelen. Aan de totstandkoming van (de aanpassing van) het verdeelmodel is daarom een zorgvuldig besluitvormingsproces vooraf gegaan. Essentie daarvan is dat de expertise van alle relevante partijen (VNG, Divosa, RFV, individuele gemeenten, wetenschappers, consultants, experts op het terrein van het gemeentefonds) in elke stap is benut. Gestart is met een expertmeeting, waarbij ook diverse leden van de TK aanwezig waren. Conclusie daarvan was dat met de wijze van verdelen een goede benadering is gekozen; er is geen goed alternatief voor objectief verdelen. Vervolgens zijn twee onderzoeken uitgevoerd waarbij bovengenoemde partijen door deelname in begeleidingscommissies en klankbordgroepen betrokken waren. Over de uitkomsten van de onderzoeken heb ik uitvoerig contact gehad met verschillende gemeentebestuurders. Over (de uitgangspunten voor) mijn voorstellen heb ik twee keer bestuurlijk met de VNG gevoerd, alvorens ze aan u aan te bieden. Ook uw Kamer werd en wordt volop betrokken bij de vormgeving van de verdeelmodellen.

Er wordt serieuze aandacht besteed aan suggesties die kunnen bijdragen aan een betere verdeelsystematiek. Het is daarom jammer dat pas op zo'n laat moment in het besluitvormingsproces blijkt dat een aantal gemeenten zich niet kan vinden in de onderzoeken die ten grondslag liggen aan mijn voorstellen. Deze gemeenten weten zich gesteund door een rapportage die is opgesteld door de Universiteit Twente. Zeker gezien de aard van de kritiek betreur ik het dat deze gemeenten niet eerder van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt om met mij of mijn ambtenaren overleg te voeren over dit onderwerp.

Voor een goede afronding van het besluitvormingsproces is het niettemin van belang de zaken die naar voren worden gebracht te beoordelen op hun bruikbaarheid of toepasbaarheid voor de verdeelsystematiek. Ik loop de punten hierna één voor één af.

Rapportage UT

Op verzoek van de gemeente Enschede en 14 andere gemeenten heeft de UT «een beknopte kritische verkenning uitgevoerd» naar de onderzoeken van SEOR (verbetermogelijkheden objectief verdeelmodel) en APE (plausibiliteitsonderzoek). Daarbij is als centrale vraag gesteld:

«In hoeverre zijn de gepresenteerde studies en de daaruit verkregen resultaten bij een eerste beschouwing overtuigend? (..) Waarbij het nadrukkelijk gaat om de indrukken die wij in beperkte tijd op basis van het beschikbare materiaal hebben opgedaan»(UT-nota, p. 1).

De UT doet een aantal zeer stellige uitspraken over de kwaliteit en bruikbaarheid van de onderzoeken. De UT heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bij SZW en/of de onderzoeksbureaus aanvullende informatie op te vragen. Dat is des te meer jammer omdat de UT zelf aangeeft dat zij aanvullende informatie nodig heeft gemist. Ook blijkt nergens dat de UT kennis heeft genomen van de contra-expertise naar het plausibiliteitsonderzoek, die vorig jaar op verzoek van gemeenten is uitgevoerd door

PWC. Deze contra-expertise richtte zich met name op de methode. PWC concludeerde dat de gekozen aanpak goed was. Ik had deze en andere informatie graag ter beschikking gesteld. Ik denk dat dan de nodige onduidelijkheden hadden kunnen worden weggenomen, en de toon van het rapport wellicht een andere was geweest. Achtereenvolgens wordt door de UT ingegaan op het onderzoek naar de verbetering van het objectief verdeelmodel, de wijze waarop het plausibiliteitsonderzoek is uitgevoerd en de centrale aanname van het plausibiliteitsonderzoek.

Verbetering objectief verdeelmodel

Ten aanzien van dit aspect komt de UT op pagina 4 van haar notitie tot de conclusie:

«Samenvattend kan worden gesteld dat het voorliggende documentatiemateriaal en ook de bereikte verklaringsniveaus erop duiden dat serieus werk is gemaakt van de modelvorming. Wat betreft de realiteitswaarde van de verkregen modellen zelf, bestaat echter onzekerheid. (...) gegevens over de exacte herverdeeeffecten van de alternatieve modellen [worden] node gemist.»

De genoemde onzekerheid over de precieze objectieve oorzaken van de bijstandsuitgaven per gemeente is gebaseerd op het gegeven dat er verschillende varianten van het objectieve verdeelmodel voorhanden zijn die tot verschillende herverdeeeffecten op het microniveau van de gemeente *kunnen* leiden (p. 3 UT-nota). Indien dit het geval is, dan impliceert dit volgens de UT dat er sprake kan zijn van «een willekeurige selectie van een van de drie modellen, wat leidt tot een willekeurige toekenning van herverdelingseffecten aan verschillende gemeenten, hetgeen geïnterpreteerd kan worden als bestuurlijke willekeur» (p. 3/4 UT-nota). Volgens gemeenten zou er sprake zijn van een tombola; elke nieuwe onderzoeksrunde genereert andere herverdeeeffecten. Dit is echter niet het geval. Integendeel. Zowel naar samenstelling (de variabelen) als in uitkomsten (de herverdeeeffecten) lijken de modellen erg op elkaar. De modellen bevatten telkens arbeidsmarktvariabelen, demografische variabelen en variabelen die de centrumfunctie van een gemeente beschrijven.

De herverdeeeffecten van de drie beschikbare varianten (geactualiseerde versie van het huidige model, SEOR en APE-plus) komen qua richting en omvang in belangrijke mate met elkaar overeen. In het APE-plus model zijn de gemiddelde herverdeeeffecten het kleinst. Dit was een van de beoordelingscriteria op basis waarvan de modellen systematisch zijn vergeleken (zie de brief van 9 mei).

Naast het bovenstaande plaatst de UT een aantal meer technische kanttekeningen bij het objectief verdeelmodel, zoals multi-collineariteit, het bepalen van het gewicht van variabelen en het gebruik van COROP-gegevens (zie p. 2 en 3 van de UT-notitie).

Voor mijn reactie hierop verwijs ik naar bijlage 5.

Conclusie: Er is geen sprake van willekeurige modellen die willekeurige uitkomsten opleveren. De modellen zijn gefundeerd op een degelijk, meerjarig onderzoekstraject. De keuze tussen de modelvarianten heeft plaatsgehad op basis van transparante beoordelingscriteria. Er is dus geen reden om het model ter discussie te stellen.

De wijze waarop het plausibiliteitsonderzoek is uitgevoerd

De UT uit drie punten van kritiek op het onderzoek:

- Het aantal gemeenten dat in het onderzoek is betrokken is beperkt.

- APE kiest voor een statistische analyse zonder voorafgaande formulering van hypothesen.
- Bij de gevonden statistische verbanden worden plausibele verklaringen gezocht. «Dit blijkt in de wetenschap steevast een bedenkelijke benadering» (UT-notitie, p. 5).

Dit is ernstige kritiek. Ik vind het van belang vast te stellen dat het onderzoek niet op de wijze die de UT suggereert is uitgevoerd en dat de door APE gehanteerde methode in eerdergenoemde contra-expertise van PWC positief is beoordeeld. Ik licht dit toe.

Alle honderd gemeenten die met het objectief verdeelmodel te maken hadden in 2005 zijn gevraagd om mee te doen aan het onderzoek; hiervan heeft meer dan helft (54) meegedaan! De andere gemeenten konden de gegevens niet leveren of hebben om andere redenen geen medewerking verleend aan het onderzoek, waaronder overigens ook drie van de ondertekenaars van de brief: Emmen, Hengelo en Maastricht.

Onderzoeksbureau APE verantwoordt zich over de representativiteit uitgebreid in zijn rapport (p. 13–14). Conclusie is dat er sprake is van een representatief onderzoek, zowel qua aantal deelnemende gemeenten als qua samenstelling (voor-/nadeelgemeenten, grootteklasse, regionale spreiding).

Bij het opstellen van de vragenlijst voor de deelnemende gemeenten is vooraf beoordeeld welke kenmerken van beleid en uitvoering een mogelijke invloed op de uitgaven hebben. De vragenlijst bouwt voort op het onderzoek dat in 2004 is uitgevoerd en dat is onderworpen aan een grondige contra-expertise door bureau PWC. PWC heeft daarbij enige aanbevelingen gedaan ten aanzien van de vragenlijst en de aanbeveling om meer gemeenten in het onderzoek betrekken. Die aanbevelingen zijn overgenomen.

Bij het opstellen van de vragenlijst is opnieuw aansluiting gezocht bij de benchmark van Stimulanz en is gebruik gemaakt van de expertise uit het veld. Zaken waarbij de invloed op de bijstandsuitgaven niet aannemelijk was zijn niet in de vragenlijst opgenomen. Voor alle kenmerken in het plausibiliteitsonderzoek geldt in principe dat de gemeente daar invloed op uit kan oefenen. Het is dus géén willekeurige lijst van variabelen die is samengesteld op basis van statistische gronden.

Bij de selectie van uitvoeringskenmerken en het bepalen van de gewichten die deze in de verdere analyse hebben gekregen is vervolgens gebruik gemaakt van een gangbare statistische benadering. De statistiek volgt hier dus de inhoud.

Het gehele onderzoeksproces is zorgvuldig begeleid door een klankbordgroep en een begeleidingscommissie, waarin medewerkers (controllers, managers) van gemeenten (waaronder 3 uit de 15 ondertekenende gemeenten), VNG, Divosa, ATOS en StimulanSZ zitting hadden. Hier is in elke fase van het onderzoek de inhoudelijke interpretatie getoetst aan de deskundige opvattingen. Op deze manier is op een verantwoorde en gedegen wijze een eindrapport tot stand gekomen.

Conclusie: De kritiek van de UT is niet gefundeerd. In het plausibiliteitsonderzoek is op zorgvuldige en wetenschappelijk verantwoorde wijze bepaald welke kenmerken van beleid en uitvoering relevant zijn voor het verklaren van de herverdeeleeffecten bij toepassing van het objectief verdeelmodel. Er is niet betoogd dat er een sluitend oordeel over het functioneren van afzonderlijke sociale diensten kon worden gegeven. In mijn eerdere brief heb ik immers ook gesteld dat we de ideale sociale dienst ook (nog) niet kennen. Het gaat om een oordeel over de aannemelijkheid van het model. Dat is positief.

De centrale aanname die APE heeft onderzocht is dat de plausibiliteit van de verdelende werking van het objectief verdeelmodel kan worden beoordeeld aan de mate waarin de herverdeeeffecten kunnen worden verklaard door het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Die aanname is volgens de UT onjuist:

«(...) de *centrale aanname die aan de plausibiliteitsstudie ten grondslag ligt [is] fundamenteel onjuist*. Dat verdelingseffecten statistisch uit beleidsverschillen te verklaren zijn, wil geenszins zeggen dat ze niet uit objectieve kenmerken voortvloeien. In tegendeel. Omdat van gemeentelijk beleid juist mag worden aangenomen dat het is toegesneden op de specifieke omstandigheden van een gemeente, dient ook in die specifieke omstandigheden naar de werkelijke causale verklaring te worden gezocht.» (notitie UT, p. 5).

Inderdaad worden de gemeentelijke bijstandsuitgaven niet alleen beïnvloed door objectieve factoren en de gemeentelijke uitvoeringspraktijk en beleid. In mijn brief en in het rapport van APE (p. 11) wordt dat ook erkend. Er kunnen objectieve specifieke factoren zijn die niet in het model zijn opgenomen. De vraag is of het aannemelijk is dat deze onbekende factoren in belangrijke mate bijdragen aan de herverdeeeffecten. Nu de verschillende onderzoeken hebben aangetoond dat circa 96% van de verschillen in uitgaven verklaard kunnen worden door objectieve factoren en van de resterende verschillen nog eens circa 75% door uitvoeringskenmerken is naar mijn mening overtuigend aangetoond dat het objectief verdeelmodel in zijn algemeenheid goed toepasbaar is. Met een willekeurige set objectieve variabelen en een willekeurige set uitvoeringskenmerken zou een dergelijke hoge verklaringsgraad niet tot stand kunnen zijn gekomen.

In individuele gevallen kan er sprake van zijn dat het volgens objectieve variabelen bepaalde budget c.q. uitgavniveau niet in overeenstemming is met de kenmerken van de uitvoeringspraktijk. Zoals u weet, ken ik de individuele scores op deze kenmerken van de gemeenten die hebben deelgenomen aan het plausibiliteitsonderzoek niet, maar desgevraagd heeft APE mij verzekerd dat geen van de gemeenten die opdracht hebben verleend aan de UT behoren tot deze gemeenten. Dit geldt voor elk van de drie varianten van het objectief verdeelmodel waarvan de plausibiliteit is onderzocht (zie het APE-rapport, tabel 4.3, p. 39).

Conclusie: Het door APE uitgevoerde onderzoek vormt een goede basis voor een oordeel over de plausibiliteit van het objectief verdeelmodel.

Brief Enschede c.s.

In haar brief van 23 mei uit de gemeente Enschede mede namens 14 andere gemeenten kritiek op de voorstellen voor de verdeelmodellen en doet zij een aantal voorstellen voor de verdeling van de middelen in 2006. Voor zover de onderwerpen overeenkomen met de eerder besproken aspecten uit het onderzoek van de UT herhaal ik ze niet. Achtereenvolgens ga ik in op de aanvullende kritiepunten, die met name het functioneren van gemeenten betreffen, en de voorstellen van Enschede c.s.

Andere gegevens over het functioneren van gemeenten

In haar brief van 23 mei brengt de gemeente Enschede c.s. naar voren dat de stelling dat nadeelgemeenten hun uitvoering niet op orde hebben niet in overeenstemming is met verschillende landelijke onderzoeken

(Stimulansz-benchmark, IWI-gemeentebarmeter, IWI-onderzoek witte fraude, SZW-Agenda voor de Toekomst en CBS-gegevens).

Het op verzoek van uw Kamer door APE uitgevoerde plausibiliteitsonderzoek is het enige landelijke onderzoek dat systematisch inzicht geeft in de relatie tussen de gemeentelijke uitvoering in den brede en de herverdeel-effecten van gemeenten. De voorbeelden die door Enschede c.s. gegeven worden zeggen op zijn best iets over het gemeentelijk presteren op *deelaspecten* van de uitvoering van een beperkte groep gemeenten en kunnen dus niet gebruikt worden om een oordeel te vellen over de plausibiliteit van de herverdeeleffecten.

De onderzoeken naar *witte fraude* (dossieronderzoek door IWI over de afhandeling van belastingignalen uit de periode 1999–2000 bij 30 gemeenten) en voor de *Agenda van de Toekomst* (afspraken met 31 gemeenten over inzet van trajecten) gaan over deelaspecten van de uitvoering van de WWB, dus kunnen alleen op die onderdelen vergeleken worden.

De *gemeentebarmeter* is een onderzoek van IWI waarbij diverse CBS-cijfers uit 2001–2003 vergeleken worden. Hiervan is echter geen landelijke rapportage beschikbaar, gemeenten hebben alleen een individuele terugkoppeling ontvangen zonder oordeel van de IWI. De gemeentebarmeter is dan ook niet te beschouwen als een adequate bron voor het vaststellen van het functioneren van sociale diensten.

Conclusie: de door Enschede c.s. genoemde onderzoeken vormen voor mij geen reden om mijn oordeel over de uitkomsten van het plausibiliteitsonderzoek te wijzigen.

Voorstellen Enschede c.s.

De gemeente Enschede c.s. stelt in haar brief van 23 mei jl. dat de herverdeeleffecten van het voorgestelde verdeelmodel te groot zijn. Voorgesteld wordt de herverdeeleffecten te bevriezen voor een periode van vier jaar op een aanzienlijk lager niveau van ten hoogste 5%. Daarbij moet bovendien worden voorkomen dat cumulatie van herverdeeleffecten op het I- en W-deel ontstaan. Om de prikkelwerking tussen vergelijkbare gemeenten te bevorderen pleiten de ondertekenende gemeenten voor aparte budgetten binnen het macrobudget voor de G4, de G27 en de resterende gemeenten. Tevens wordt voorgesteld na vier jaar te onderzoeken of de prikkelwerking heeft geleid tot een smallere bandbreedte van de herverdeeleffecten.

Ik vind in de eerste plaats van belang te constateren dat er niet wordt voorgesteld terug te keren naar de declaratiesystematiek. Ook bij de leden van uw Kamer bestaat hier geen behoefte aan, omdat dit, zoals een van de leden vorig jaar opmerkte, alleen maar zou leiden tot punaises poetsen.

Dat stelt ons voor de opgave om budgetten toe te kennen die bepaald moeten worden aan de hand van factoren die de onvermijdelijke bijstandsuitgaven zo goed mogelijk voorspellen. Met die opgave zijn we – aan de hand van een aantal vorig jaar door de Kamer gestelde hoofdvragen – intensief bezig geweest. Dat heeft geleid tot een voorstel om enige aanpassingen in het model aan te brengen. De UT noch de gemeenten leveren een alternatief aan.

Uw Kamer heeft uitgesproken bij de verdeling niet verkeerd beleid uit het verleden te willen belonen, hetgeen gebeurt bij de toepassing van historische elementen in de verdeling. Ook Enschede c.s. bestrijdt dit uitgangspunt niet. Ik wil uiteraard ook een verdeling op objectieve gronden, omdat daarmee de stimulans die van de financieringssystematiek uitgaat om het bijstandsvolume te beheersen zo optimaal mogelijk is. Om die reden blijf

ik hechten aan mijn voorstel om voor 2006 over te gaan tot een volledig op objectieve factoren gebaseerde verdeling.

Voor de resterende herverdeeleeffecten is een voorziening getroffen in de vorm van de ex-ante inperking van de herverdeeleeffecten. Vorig jaar heeft mijn ambtsvoorganger aangekondigd dat er vanaf 2006 zou worden begonnen met een afbouw van deze inperking. In mijn voorstel van 9 mei jl. heb ik aangegeven die ex-ante inperking voor 2006 nog te willen handhaven op 10 procent. De aftopping verlagen naar 5% is niet gewenst, uit oogpunt van prikkelwerking, maar ook omdat dat ten koste gaat van de plausibiliteit.

De positie van de G4 in het verdeelmodel is door de onderzoekers bekeken. Er is geen rechtvaardiging gevonden om hen via een andere wijze dan de rest van de gemeente te financieren of om hen niet in het voor alle grote gemeenten geldende objectief verdeelmodel te betrekken. Dit blijkt ook uit de simulatie van de herverdeeleeffecten van mijn voorstel voor de G4 op 2003: Amsterdam (4,4%), Rotterdam (- 10%), Den Haag (7,8%), Utrecht (1,9%). Het klopt dat de G4 in 2004 meer dan evenredig hebben overgehouden aan hun budget. Dat komt mede doordat die budgetten in aanzienlijke mate waren gebaseerd op historische uitgaven. SEOR constateert in haar rapport «Inventarisatie verbetermogelijkheden objectief verdeelmodel WWB» dat het niet zo is dat de G4 een grote invloed hebben op de gemiddelde omvang van de herverdeeleeffecten voor de overige grootteklassen (p. 33).

Het aantal gemeenten waarbij cumulatie van herverdeeleeffecten tussen I- en W-deel optreedt is beperkt, omdat ik rekening houd met een overgangstermijn. Het voorstel om in het geheel geen cumulatie van herverdeeleeffecten toe te staan, betekent dat de huidige verdeling gehandhaafd zou moeten blijven. Dit is niet wenselijk, omdat de bedoeling juist is dat de verdeling van het W-deel de behoefte aan reïntegratiemiddelen beter weerspiegelt. Dat stelt gemeenten immers in staat om hun eventuele achterstand op andere vergelijkbare gemeenten weer in te lopen. Ook als gemeenten er in budget nu op achteruit gaan, betekent deze nieuwe verdeling dat gemeenten met relatief veel bijstandsgerechtigden (en dus een nadeel op het I-deel) relatief meer W-middelen krijgen dan gemeenten die overigens in vergelijkbare omstandigheden verkeren.

Conclusie: De genoemde voorstellen acht ik nodig noch wenselijk. Verregaande ex-ante inperking gaat ten koste van de plausibiliteit en de prikkelwerking. De positie van de G4 noopt niet tot een aparte positionering in de verdeelsystematiek. Een aanpassing van de huidige, historisch gegroeide, verdeling van de W-middelen is juist noodzakelijk om te zorgen dat gemeenten met een achterstand in staat worden gesteld die in te lopen.

Afsluiting

Samenvattend kom ik tot de conclusie dat de brief van Enschede c.s. en de rapportage van de UT geen aanknopingspunten bieden voor een heroverweging van mijn voorstellen. Er wordt al sinds circa 10 jaar onderzoek verricht naar (de verbetering van) het objectief verdeelmodel. Hierbij is een keur van gerenommeerde onderzoeksbureaus betrokken geweest. Naast APE waren dat SEO (prof. Hugo Keuzenkamp), EIT (prof. Arie Kapteijn), SEOR (prof. Jaap de Koning), PWC en NEI. Naar mijn indruk is nu een situatie bereikt waarin verdere wezenlijke verbeteringen van het verdeelmodel naar huidig inzicht niet meer mogelijk lijken. De aannemelijkheid van de uitkomsten van het model is in belangrijke mate onderbouwd. Dat ontslaat ons niet van de verplichting om via voortdurend onderhoud zorg te dragen voor een ook op termijn houdbare verdeelsystematiek waarbij

op een evenwichtige wijze aandacht wordt besteed aan kritische opmerkingen. In bijlage 6 bij mijn brief van 9 mei heb ik uiteengezet hoe dit onderhoud is ingericht.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
H. A. L. van Hoof

Deze bijlage bevat de herverdeeeffecten van de voor 2006 voorgestelde systematiek voor het Inkomensdeel WWB. De hier gepresenteerde herverdeeeffecten komen overeen met de in bijlage 4a bij de brief met kenmerk W&B/SFI/05/31104 genoemde herverdeeeffecten. Ze worden echter niet uitgedrukt als percentage van de uitgaven in 2003, maar als bedrag per inwoner. Aangezien het model geschat is op cijfers over 2003 is gebruik gemaakt van de bevolkingscijfers per 1-1-2003. De lijst is overeenkomstig de eerder aan de Kamer verzonden informatie gesorteerd op (afnemend) inwonertal op 1-1-2004.

Gemeenten met meer dan 60 000 inwoners

	Inwoners 1-1-2003	Herverdeeeffect (€ per inwoner)
Amsterdam	736 562	29,65
Rotterdam	599 651	- 82,19
Den Haag	463 826	41,46
Utrecht	265 151	7,12
Eindhoven	206 118	31,59
Tilburg	197 917	22,39
Groningen	177 172	- 31,19
Almere	165 106	25,72
Breda	164 397	- 23,94
Nijmegen	156 198	- 18,45
Apeldoorn	155 741	19,60
Enschede	152 321	- 40,51
Haarlem	147 097	25,43
Arnhem	141 528	- 53,00
Zaanstad	139 464	21,73
's-Hertogenbosch	132 501	10,16
Amersfoort	131 221	4,70
Haarlemmermeer	122 902	1,63
Maastricht	121 982	- 3,66
Dordrecht	120 043	- 41,70
Leiden	117 689	- 30,25
Zoetermeer	112 594	23,04
RSD Alblasserwaard-Oost/Vijfheerenlanden	111 002	10,80
Zwolle	109 955	23,85
Emmen	108 198	0,01
Ede	104 771	- 10,82
Sittard-Geleen	97 806	- 32,34
Westland	96 385	- 1,23
Delft	96 588	- 5,50
Deventer	92 806	23,60
Alkmaar	93 390	22,03
Heerlen	93 969	- 52,42
Venlo	91 780	10,11
Leeuwarden	91 284	- 24,04
DSZW Noardwest Fryslân	86 702	17,47
Helmond	84 233	- 12,38
RSD Hoeksche Waard	84 367	- 2,87
Hilversum	83 306	18,00
Hengelo (O.)	80 962	3,51
Amstelveen	78 095	12,46
Roosendaal	78 110	- 3,83
ISD Bollenstreek	77 635	5,99
Oss	76 184	- 5,86
Purmerend	74 921	14,87
Schiedam	75 802	0,38
Spijkensisse	75 354	- 1,86
Vlaardingen	74 322	- 30,19
Leidschendam-Voorburg	73 747	2,81
Almelo	71 729	- 39,29
Gouda	71 641	- 28,44
Alphen aan den Rijn	70 706	13,39
Lelystad	68 555	- 19,57
Hoorn	67 515	21,18

	Inwoners 1-1-2003	Herverdeeleffect (€ per inwoner)
IS Werk en Inkomen ¹	67 986	10,28
Velsen	67 527	- 0,90
ISD Zuidwest-Fryslân	66 628	12,35
Bergen op Zoom	66 024	13,38
Capelle aan den IJssel	65 318	- 3,19
ISD Noordenkwartier	61 565	12,88
Assen	61 577	26,49
Nieuwegein	62 124	- 19,00
Veenendaal	60 953	- 18,16
Zeist	59 799	9,14

¹ Bij het Inkomensdeel zijn de gemeenten Oude IJsselstreek en Aalten samen opgenomen als IS Werk en Inkomen. Opname van de afzonderlijke gemeenten kan leiden tot een kleine verandering van de herverdeeleffecten voor andere gemeenten.

Gemeenten met 30 000–60 000 inwoners

	Inwoners	Herverdeeleffect (€ per inwoner)
Den Helder	60 026	- 10,89
Hardenberg	57 731	- 9,95
Doetinchem	55 870	17,02
Terneuzen	55 520	8,61
Smallingerland	53 740	- 6,90
Hoogeveen	53 312	- 8,57
Oosterhout	53 136	10,97
Kerkrade	50 295	15,75
Barneveld	49 423	- 1,59
Kampen	48 919	12,06
Weert	48 785	8,52
Woerden	47 762	3,77
Rijswijk	48 094	0,86
Heerhugowaard	46 898	9,47
Berkelland	46 820	2,70
Middelburg	46 214	26,14
Zutphen	45 961	19,38
Waalwijk	45 584	20,31
Noordoostpolder	44 741	0,99
Ridderkerk	45 873	5,39
Zwijndrecht	45 071	3,39
Vlissingen	45 199	14,84
Roermond	45 344	43,45
Soest	44 792	- 0,66
Rheden	45 012	- 12,50
Heusden	43 161	- 7,00
Lingewaard	42 467	- 4,00
Steenwijkerland	42 358	10,08
Heerenveen	42 190	- 4,89
Veldhoven	42 795	6,24
Houten	41 254	- 5,70
De Bilt	42 308	- 2,65
Huizen	42 125	- 6,90
Katwijk	41 535	- 2,52
ISD Voorne-Putten-Rozenburg	41 952	10,42
Overbetuwe	40 604	- 8,24
Tiel	40 515	13,30
Harderwijk	40 603	0,78
ISD Kompas	40 906	- 9,09
Hellevoetsluis	39 692	18,92
Uden	40 113	15,66
Wijchen	39 564	3,82
ISD Oldambt	39 934	10,54
Maarssen	40 015	- 0,18
Landgraaf	40 055	- 18,63
Etten-Leur	39 352	11,61
Venray	39 122	- 3,06
Nijkerk	37 631	2,06

	Inwoners	Herverdeeleffect (€ per inwoner)
Dronten	37 132	- 5,58
Bronckhorst	37 777	- 3,37
Pijnacker-Nootdorp	35 855	- 7,04
Geldrop-Mierlo	38 112	- 5,56
ISD de Rijnstreek	37 497	- 3,18
Barendrecht	35 880	1,29
Raalte	36 956	- 2,40
Beverwijk	36 409	26,63
Veghel	36 467	0,21
Moerdijk	36 553	4,45
Goes	36 251	7,89
Heemskerk	36 421	6,43
Coevorden	36 008	3,82
Rijssen-Holten	35 885	- 0,34
Hellendoorn	36 146	- 0,05
Montferland	35 200	- 6,32
Castricum	35 327	- 4,77
Wageningen	34 841	- 0,46
Hof van Twente	35 038	- 0,94
De Ronde Venen	34 499	- 4,83
Schouwen-Duiveland	34 484	14,76
Hoogezand-Sappemeer	33 639	21,52
Stadskanaal	33 695	13,98
IJsselstein	33 269	- 8,57
Twenterand	33 427	- 0,72
Epe	33 233	4,29
Maassluis	32 915	- 7,41
Sneek	32 862	51,71
Midden-Drenthe	32 826	1,55
Lochem	32 735	- 1,24
Tynaarlo	31 998	7,64
Echt-Susteren	32 107	7,96
Deurne	32 130	6,04
Tytsjerksteradiel	31 696	11,35
Renkum	32 098	- 4,72
Bergen (NH.)	31 742	9,37
Oldenzaal	31 374	11,38
Bussum	31 267	9,64
Zevenaar	30 959	1,76
Valkenswaard	31 111	- 14,89
Papendrecht	30 510	1,57
Meppel	30 588	3,35

Deze bijlage bevat de herverdeeleffecten van de voor 2006 voorgestelde systematiek voor het werkdeel WWB (dus inclusief overgangsregime). De hier gepresenteerde herverdeeleffecten komen overeen met de in bijlage 5 bij de brief met kenmerk W&B/SFI/05/37624 genoemde herverdeeleffecten van variant 2a. Ze worden echter niet uitgedrukt als percentage van het budget volgens de huidige systematiek, maar als bedrag per inwoner. Bij de berekening van deze herverdeeleffecten is uitgegaan van een macrobudget gelijk aan dat in 2005 (ruim 1,6 miljard) en het inwonertal op 1-1-2005. De lijst is overeenkomstig de eerder aan de Kamer verzonden informatie gesorteerd op (afnemend) inwonertal op 1-1-2004.

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Amsterdam	739 295	- 2,79
Rotterdam	596 068	- 5,41
Den Haag	468 421	- 4,60
Utrecht	275 797	- 8,71
Eindhoven	208 573	0,98
Tilburg	198 772	- 3,57
Groningen	180 848	- 4,26
Almere	174 822	5,95
Breda	167 908	0,49
Nijmegen	157 905	- 7,25
Apeldoorn	155 945	- 1,06
Enschede	153 640	- 6,76
Haarlem	147 022	1,32
Arnhem	141 320	- 1,58
Zaanstad	139 683	2,62
's-Hertogenbosch	134 009	- 6,42
Amersfoort	134 768	1,67
Haarlemmermeer	131 882	1,95
Maastricht	121 573	- 0,29
Dordrecht	119 183	1,43
Leiden	118 423	3,36
Zoetermeer	115 608	6,36
RSD Alblasserwaard-Oost/Vijfheerenlanden	110 864	1,35
Zwolle	111 806	- 2,77
Emmen	108 592	- 0,26
Ede	106 504	1,17
Sittard-Geleen	97 007	1,90
Westland	97 841	- 0,46
Delft	94 586	4,84
Deventer	95 614	- 9,75
Alkmaar	94 158	1,81
Heerlen	92 479	9,71
Venlo	92 198	1,63
Leeuwarden	91 693	- 0,96
DSZW Noardwest Fryslân	87 216	- 4,28
Helmond	85 675	2,22
RSD Hoeksche Waard	85 487	1,51
Hilversum	83 626	2,10
Hengelo (Ov)	81 179	- 7,25
Amstelveen	79 190	0,56
Roosendaal	77 603	7,24
ISD Bollenstreek	77 296	4,92
Oss	76 379	- 1,12
Purmerend	76 897	1,75
Schiedam	75 120	5,53
Spijkenisse	74 632	11,93
Vlaardingen	73 227	11,39
Leidschendam-Voorburg	73 896	9,23
Almelo	72 273	- 6,56
Gouda	71 645	2,60
Alphen aan den Rijn	70 389	0,55
Lelystad	70 698	4,03
Hoorn	68 141	- 2,14
Velsen	67 368	5,14

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
ISD Zuidwest-Fryslân	66 700	- 0,90
Bergen op Zoom	66 325	2,40
Capelle aan den IJssel	65 588	7,61
ISD Noordenkwartier	61 304	0,68
Assen	62 645	0,95
Nieuwegein	61 375	3,80
Veenendaal	61 357	5,26
Zeist	60 249	- 1,56
Den Helder	59 420	3,44
Hardenberg	57 824	- 0,94
Doetinchem	56 380	- 0,88
Terneuzen	55 371	2,75
Smallingerland	54 437	- 8,63
Hoogeveen	53 896	2,71
Oosterhout	52 870	2,76
Kerkrade	49 316	6,21
Barneveld	50 098	2,70
Kampen	48 964	1,58
Weert	48 724	0,52
Woerden	47 925	- 1,22
Rijswijk	47 458	3,12
Heerhugowaard	48 322	1,51
Berkelland	45 677	1,62
Middelburg	46 554	- 0,47
Zutphen	46 164	0,47
Waalwijk	45 737	- 1,09
Noordoostpolder	45 502	3,22
Ridderkerk	45 074	6,63
Zwijndrecht	45 277	2,66
Vlissingen	45 357	2,92
Roermond	45 156	0,29
Soest	45 115	2,20
Rheden	44 776	1,88
Heusden	43 034	2,12
Lingewaard	43 184	2,77
Steenwijkerland	42 825	- 0,12
Heerenveen	42 811	- 2,92
Veldhoven	42 758	0,63
Houten	43 603	0,82
De Bilt	42 254	0,88
Huizen	42 092	1,60
Katwijk	42 007	2,83
ISD Voorne-Putten-Rozenburg	41 782	3,28
Overbetuwe	42 234	2,36
Tiel	40 558	1,61
Harderwijk	40 957	2,04
ISD Kompas	40 448	2,48
Oude IJsselstreek	40 356	- 2,68
Hellevoetsluis	40 161	5,32
Uden	40 116	1,88
Wijchen	39 885	0,88
ISD Oldambt	39 539	- 7,86
Maarssen	39 768	1,49
Landgraaf	39 465	4,33
Etten-Leur	39 912	2,20
Venray	39 045	5,23
Nijkerk	38 376	- 0,09
Dronten	37 928	3,46
Bronckhorst	37 884	- 1,52
Pijnacker-Nootdorp	39 722	- 1,05
Geldrop-Mierlo	37 771	4,31
ISD de Rijnstreek	37 614	- 1,11
Barendrecht	39 340	- 0,43
Raalte	37 231	0,21
Beverwijk	36 854	7,00
Veghel	36 881	- 0,23
Moerdijk	36 793	2,17
Goes	36 792	0,24
Heemskerk	36 440	6,13
Coevorden	36 103	1,79

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Rijssen-Holten	36 363	0,27
Hellendoorn	36 181	- 1,54
Montferland	35 304	0,57
Castricum	35 060	0,20
Wageningen	34 855	- 4,62
Hof van Twente	34 908	0,79
De Ronde Venen	34 402	1,82
Schouwen-Duiveland	34 505	1,46
Hoogezand-Sappemeer	34 409	- 1,24
Stadskanaal	33 739	- 3,35
IJsselstein	33 643	2,68
Twenterand	33 569	1,75
Epe	33 102	- 0,35
Maassluis	32 392	5,59
Sneek	32 932	- 6,44
Midden-Drenthe	33 008	2,10
Lochem	32 823	- 0,73
Tynaarlo	32 321	2,19
Echt-Susteren	32 301	0,97
Deurne	32 008	0,53
Tytsjerksteradiel	32 027	- 3,38
Renkum	31 944	2,51
Bergen (NH.)	31 703	- 2,96
Oldenzaal	31 377	- 1,94
Bussum	31 156	0,73
Zevenaar	31 419	2,16
Valkenswaard	31 032	4,60
Papendrecht	31 043	2,56
Meppel	30 415	1,11
Halderberge	29 524	2,64
Brunssum	29 788	0,04
Boxtel	29 488	0,01
Opsterland	29 461	- 3,18
Boxmeer	29 111	- 1,54
Winterswijk	29 294	- 1,02
Leusden	28 976	- 1,37
Krimpen aan den IJssel	28 972	3,72
Groenlo	29 811	- 1,12
Bernheze	29 256	- 0,39
Horst aan de Maas	28 702	- 0,11
Delfzijl	28 379	- 1,15
Best	28 955	1,40
Veendam	28 214	- 4,25
Edam-Volendam	28 329	1,84
Achtkarspelen	28 149	- 1,62
Sint-Michielsgestel	27 896	0,32
Hulst	27 919	- 1,05
Gemert-Bakel	27 854	0,61
Aalten	27 490	0,33
Skarsterlân	27 095	- 0,77
Uithoorn	26 982	2,93
Ooststellingwerf	26 484	0,25
Drimmelen	26 658	1,20
Nunspeet	26 629	0,28
Stein	26 722	3,48
Culemborg	27 178	1,70
Ermelo	26 417	1,60
Dalfsen	26 462	- 1,43
Werkendam	26 532	1,01
Borger-Odoorn	26 343	1,92
Waddinxveen	26 207	0,76
Zaltbommel	26 137	0,88
Leiderdorp	26 134	- 1,09
Dinkelland	26 064	- 1,06
Weststellingwerf	25 992	- 4,40
Duiven	25 715	2,42
Oisterwijk	25 923	- 1,12
Buren	25 641	0,39
Geldermalsen	26 189	- 0,42
Heemstede	25 678	0,00

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Wassenaar	25 445	3,34
Beuningen	25 215	1,18
Dongen	25 567	0,59
Langedijk	25 972	1,46
Aa en Hunze	25 212	-2,30
Vught	25 266	-0,10
Gilze en Rijen	25 226	2,28
Dongeradeel	25 085	0,94
Sluis	24 563	2,59
Baarn	24 428	-0,35
Noordwijk	24 573	1,38
Tholen	24 656	2,65
Cuijk	24 233	-0,60
Haaksbergen	24 273	-0,75
Diemen	23 851	5,51
De Wolden	23 787	0,62
Sliedrecht	23 877	-1,47
Voorst	23 563	0,27
Maasdriel	23 546	0,20
Wijk bij Duurstede	23 574	0,54
Steenbergen	23 451	1,21
Nuenen c.a.	23 208	1,82
Wierden	23 517	0,47
Wijdmeren	23 319	-0,23
Schijndel	23 005	-0,26
Putten	23 112	2,37
Loon op Zand	22 925	-0,52
Hendrik-Ido-Ambacht	23 579	1,40
Oldebroek	22 972	-0,90
Aalsmeer	23 342	1,77
Rucphen	22 533	3,47
Goirle	22 410	0,54
Losser	22 496	-2,40
Voorschoten	22 714	3,17
Nieuwerkerk aan den IJssel	22 204	2,61
Borsele	22 395	0,36
Neder-Betuwe	22 327	-0,05
Veere	22 006	0,02
Heiloo	22 153	1,75
Zwartewaterland	21 856	-1,65
Elburg	22 022	-0,54
Laarbeek	21 642	0,53
Brummen	21 400	-1,49
Woensdrecht	21 208	2,79
Stede Broec	21 509	0,04
Oegstgeest	21 309	0,52
Reimerswaal	21 007	3,69
Geertruidenberg	20 854	0,51
Borne	20 511	-1,72
Zundert	20 556	0,74
Tubbergen	20 515	-2,40
Cranendonck	20 035	1,03
Meerssen	19 862	1,91
Vianen	19 771	5,01
Dantumadeel	19 677	-0,71
Albrandswaard	20 565	2,43
Helden	19 617	-2,11
Bodegraven	19 366	1,15
Bunschoten	19 481	0,99
Zeewolde	19 082	4,67
Bladel	19 141	0,55
Boarnsterhim	19 233	-0,06
Haren	19 178	-0,88
Westerveld	19 176	-1,73
Rijnwoude	18 910	0,68
Groesbeek	18 780	-12,32
Driebergen-Rijsenburg	18 570	0,27
Alblasserdam	18 380	2,46
Heerde	18 244	-3,75
Eersel	18 314	1,62

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
West Maas en Waal	18 323	- 0,33
Someren	18 097	0,93
Schagen	18 601	1,37
Zuidhorn	18 301	- 0,74
Bergeijk	18 063	1,83
Rhenen	17 972	0,40
Weesp	17 640	- 3,06
Oirschot	17 904	- 0,54
Druuten	17 882	- 5,64
Valkenburg aan de Geul	17 526	2,34
Berkel en Rodenrijs	18 068	3,38
Middelharnis	17 492	0,60
Waterland	17 319	0,83
Enkhuizen	17 313	1,78
Beek	17 033	2,05
Midden-Delfland	17 073	0,65
Urk	17 269	1,63
Olst-Wijhe	17 065	- 0,49
Naarden	17 091	- 1,98
Sint-Oedenrode	16 926	2,61
Vlagtwedde	16 514	- 10,68
Ommen	17 023	- 1,85
Eemsmond	16 736	1,77
Bloemendaal	16 964	1,29
Zandvoort	16 614	6,05
Gennep	16 816	- 0,28
Heumen	16 833	1,27
Waalre	16 469	2,81
Wymbritseradiel	16 363	- 0,43
Asten	16 246	0,77
Nederweert	16 268	0,34
Westervoort	15 959	6,21
Bergschenhoek	16 166	3,02
Harenkarspel	15 756	- 1,89
Wormerland	15 848	2,50
Staphorst	15 714	- 0,54
Heeze-Leende	15 215	- 0,94
Boskoop	15 301	1,78
Gulpen-Wittem	15 045	2,45
Son en Breugel	15 118	1,13
Hilvarenbeek	15 081	0,19
Rijnsburg	14 852	0,65
Slochteren	14 932	- 2,12
Nederlek	14 767	2,67
Landerd	14 797	0,34
Voorhout	14 918	0,32
Alkemade	14 505	0,48
Breukelen	14 411	0,71
Woudrichem	14 377	0,59
Westvoorne	14 232	2,13
Winsum	14 363	- 1,26
Bunnik	14 140	- 0,53
Haaren	13 936	- 0,55
Anna Paulowna	13 980	- 0,41
Wester-Koggenland	14 060	- 0,31
Lopik	13 972	1,10
Texel	13 741	0,09
Maasbracht	13 666	1,08
Schinnen	13 538	4,36
Margraten	13 504	1,34
Pekela	13 393	- 4,56
Bergen (L.)	13 602	1,36
Montfoort	13 449	0,30
Beesel	13 416	1,29
Kollumerland c.a.	13 128	- 2,59
Ouder-Amstel	13 192	2,84
Grave	12 786	- 1,85
Reeuwijk	12 812	0,81
Maasbree	12 825	1,12
Menterwolde	12 574	- 3,47

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Wieringermeer	12 516	1,48
Appingedam	12 451	- 2,24
Reusel-De Mierden	12 288	1,15
Schoonhoven	12 271	1,34
Heythuysen	12 256	- 0,53
Aalburg	12 172	0,94
Grootevast	12 060	- 1,75
Eijsden	11 736	2,16
Sint Anthonis	11 674	- 2,90
Uitgeest	11 765	4,18
Hattem	11 751	- 0,85
Kapelle	11 613	1,84
Niedorp	11 758	0,40
Laren	11 505	0,19
Goedereede	11 594	3,73
Neerijnen	11 638	0,98
Doesburg	11 406	2,16
Zijpe	11 476	1,17
Maasdonk	11 340	0,25
Woudenberg	11 232	0,01
De Marne	11 297	0,36
Opmeer	11 221	0,50
Rijnwaarden	11 100	0,91
Loppersum	11 036	2,09
Mill en Sint Hubert	11 043	- 0,80
Ambt Montfort	10 933	2,25
Bedum	10 738	- 0,40
Lingewaal	10 798	1,46
Noorder-Koggenland	10 484	0,69
Bleiswijk	10 326	3,57
Vaals	10 143	9,22
Roerdalen	10 312	3,15
Drechterland	10 486	- 1,42
Landsmeer	10 274	0,62
Doorn	10 248	- 0,64
Zevenhuizen-Moerkapelle	10 270	0,37
Oostflakkee	10 133	4,28
Haelen	9 967	- 2,26
Vlist	9 798	- 1,55
Oudewater	9 963	- 0,77
Bellingwedde	9 698	- 7,28
Graafstroom	9 697	0,34
Nieuw-Lekkerland	9 588	0,55
Alphen-Chaam	9 518	0,82
Boekel	9 398	1,41
Ubbergen	9 477	- 7,59
Bergambacht	9 274	- 2,06
Blaricum	9 195	- 0,80
Oostzaan	9 191	0,83
Scherpenzeel	8 974	- 0,15
Arcen en Velden	8 906	- 0,60
Swalmen	8 807	1,36
Eemnes	8 806	0,09
Abcoude	8 616	- 0,37
Beemster	8 534	- 2,96
Zoeterwoude	8 494	- 1,69
Wervershoof	8 565	0,58
Wieringen	8 560	- 0,61
Onderbanken	8 361	3,19
Roggel en Neer	8 405	- 1,83
Loenen	8 314	1,10
Heel	8 347	- 8,02
Dirksland	8 303	2,05
Moordrecht	8 063	0,92
Ouderkerk	8 068	1,26
Wognum	8 141	- 8,08
Medemblik	8 033	0,95
Mook en Middelaar	8 019	0,52
Venhuizen	7 797	1,86
Meerlo-Wanssum	7 752	- 0,84

	Inwoners 1-1-2005	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Leersum	7 669	1,42
Sevenum	7 474	0,53
Amerongen	7 263	2,23
Ten Boer	7 206	- 0,68
Noord-Beveland	7 210	1,83
Obdam	6 773	- 0,31
Lith	6 725	- 0,24
Muiden	6 678	1,32
Baarle-Nassau	6 549	1,13
Graft-De Rijp	6 515	0,62
Andijk	6 413	0,19
Zeevang	6 265	0,81
Hunsel	6 231	0,81
Millingen aan de Rijn	5 888	- 2,16
Maarn	5 958	- 1,36
Meijel	5 848	0,18
Haarlemmerliede c.a.	5 563	2,24
Bennebroek	5 151	0,89
Schermer	4 872	1,08
Renswoude	4 287	0,68
Kessel	4 218	0,29
Valkenburg	3 879	- 1,36
Ameland	3 513	- 2,76
Thorn	2 605	- 3,05
Rozendaal	1 504	0,55
Schiermonnikoog	1 002	- 2,19

In deze bijlage wordt een vergelijking gemaakt tussen de uitkomsten van de voorgestelde verdeelsystematiek en de werkelijke uitgaven in 2004¹. Toepassing van de voorgestelde systematiek leidt voor elke gemeente tot een bepaald budget per huishouden van 15–64 jaar. Vermenigvuldiging van dit budget met het aantal huishoudens van 15–64 jaar op 1-1-2004 resulteert in fictieve gemeentelijke budgetten 2004. Deze worden tot slot geschaald zodat de som van de budgetten overeenkomt met de totale uitgaven van deze gemeenten in 2004².

De onderstaande «herverdeeleffecten» zijn berekend door vergelijking van de fictieve budgetten 2004 met de werkelijke uitgaven van gemeenten in 2004. Het verschil tussen beide waarden is uitgedrukt als percentage van de uitgaven in 2004 en in euro's per inwoner (peildatum 1-1-2004). Overeenkomstig de eerder aan de Kamer verzonden informatie is de lijst gesorteerd op (afnemend) inwonertal op 1-1-2004.

Gemeenten met meer dan 60 000 inwoners

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Amsterdam	7,4	49,76
Rotterdam	-7,3	-60,71
Den Haag	8,3	45,44
Utrecht	3,0	11,53
Eindhoven	12,9	41,23
Tilburg	-	-
Groningen	-2,6	-16,17
Almere	-0,1	-0,36
Breda	-4,6	-14,41
Nijmegen	-3,6	-18,73
Apeldoorn	8,8	18,10
Enschede	-10,5	-44,42
Haarlem	3,1	8,73
Arnhem	-8,3	-48,17
Zaanstad	5,1	11,82
's-Hertogenbosch	4,1	12,50
Amersfoort	-0,9	-2,28
Haarlemmermeer	-0,6	-0,54
Maastricht	0,7	2,45
Dordrecht	-9,2	-40,48
Leiden	-9,4	-32,73
Zoetermeer	6,3	15,67
RSD Alblasserwaard-Oost/Vijfheerenlanden	2,6	3,08
Zwolle	6,0	17,63
Emmen	-4,3	-12,22
Ede	-5,3	-8,32
Sittard-Geleen	-12,8	-44,29
Westland	-5,8	-4,38
Delft	-1,9	-7,26
Deventer	9,8	24,14
Alkmaar	10,2	30,14
Heerlen	-8,1	-43,14
Venlo	3,3	9,57
Leeuwarden	-7,6	-40,52
DSZW Noardwest Fryslân	21,3	34,96
Helmond	-2,3	-7,56
RSD Hoeksche Waard	-2,4	-1,80
Hilversum	7,7	16,13
Hengelo (O.)	-2,6	-7,20
Amstelveen	7,7	10,07
Roosendaal	-1,6	-3,79
ISD Bollenstreek	4,9	3,17
Oss	-	-
Purmerend	2,0	4,01
Schiedam	-7,4	-33,60
Spijkenisse	3,1	9,41

¹ Deze uitgaven zijn afkomstig uit de voorlopige verslagen over de uitvoering 2004. Omdat die niet van alle gemeenten (juist ingevuld) zijn ontvangen, kan het herverdeel-effect niet voor alle gemeenten worden berekend.

² En niet met het totale budget zoals dat in 2004 in werkelijkheid verdeeld is. Er wordt met nadruk op gewezen dat er op deze wijze wel rekening gehouden wordt met het feit dat de totale uitgaven in 2004 hoger zijn dan die in 2003, maar niet met het overschot dat deze gemeenten in 2004 gezamenlijk hebben behaald.

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Vlaardingen	- 8,9	- 33,49
Leidschendam-Voorburg	- 0,6	- 1,54
Almelo	- 13,1	- 55,02
Gouda	- 11,7	- 34,78
Alphen aan den Rijn	15,2	19,97
Lelystad	- 6,7	- 22,30
Hoorn	8,2	18,22
IS Werk en Inkomen ¹	41,1	34,06
Velsen	- 6,0	- 9,89
ISD Zuidwest- Fryslân	8,4	10,75
Bergen op Zoom	-	-
Capelle aan den IJssel	- 10,7	- 36,06
ISD Noordenkwartier	9,1	12,14
Assen	7,0	19,81
Nieuwegein	- 10,1	- 19,83
Veenendaal	- 16,0	- 31,99
Zeist	5,3	10,45

¹ Bij het Inkomensdeel zijn de gemeenten Oude IJsselstreek en Aalten samen opgenomen als IS Werk en Inkomen. Opname van de afzonderlijke gemeenten kan leiden tot een kleine verandering van de herverdeeleffecten voor andere gemeenten.

Gemeenten met 30 000-60 000 inwoners

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Den Helder	- 2,6	- 9,56
Hardenberg	- 13,8	- 15,59
Doetinchem	6,2	12,20
Terneuzen	3,4	7,09
Smallingerland	- 4,5	- 14,00
Hoogeveen	- 5,8	- 12,32
Oosterhout	8,1	12,46
Kerkrade	5,2	19,15
Barneveld	- 8,7	- 6,95
Kampen	- 1,9	- 2,87
Weert	5,3	10,12
Woerden	4,8	3,61
Rijswijk	- 5,1	- 14,56
Heerhugowaard	8,2	10,71
Berkelland	- 5,0	- 4,27
Middelburg	7,9	19,61
Zutphen	6,7	19,08
Waalwijk	9,8	14,71
Noordoostpolder	4,2	6,25
Ridderkerk	4,6	6,79
Zwijndrecht	- 0,2	- 0,42
Vlissingen	2,3	8,60
Roermond	11,3	41,79
Soest	- 3,8	- 5,09
Rheden	- 9,8	- 20,22
Heusden	- 2,7	- 3,41
Lingewaard	- 5,6	- 6,88
Steenwijkerland	4,7	7,86
Heerenveen	- 10,1	- 22,60
Veldhoven	5,8	7,31
Houten	- 8,3	- 7,37
De Bilt	- 3,3	- 3,70
Huizen	- 8,2	- 14,14
Katwijk	- 2,9	- 2,57
ISD Voorne-Putten- Rozenburg	8,5	9,14
Overbetuwe	- 12,0	- 15,72
Tiel	- 2,5	- 6,36
Harderwijk	1,9	2,73
ISD Kompas	- 11,1	- 13,51
Hellevoetsluis	8,4	18,32
Uden	7,9	12,18

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Wijchen	0,9	1,06
ISD Oldambt	- 1,8	- 5,39
Maarssen	2,7	3,46
Landgraaf	- 7,4	- 22,10
Etten-Leur	2,0	3,08
Venray	0,3	0,56
Nijkerk	15,0	9,44
Dronten	- 10,6	- 15,84
Bronckhorst	- 15,2	- 6,82
Pijnacker-Nootdorp	- 5,8	- 4,04
Geldrop-Mierlo	- 7,9	- 14,79
ISD de Rijnstreek	- 5,7	- 2,89
Barendrecht	9,8	4,43
Raalte	- 3,4	- 2,64
Beverwijk	17,4	35,25
Veghel	5,3	4,64
Moerdijk	8,4	7,76
Goes	1,3	2,52
Heemskerk	2,0	4,03
Coevorden	- 3,3	- 6,11
Rijssen-Holten	- 1,6	- 1,13
Hellendoorn	- 7,4	- 5,83
Montferland	- 4,2	- 5,87
Castricum	- 8,3	- 5,60
Wageningen	- 0,3	- 0,82
Hof van Twente	- 17,3	- 14,98
De Ronde Venen	- 6,4	- 5,43
Schouwen-Duiveland	4,1	4,17
Hoogezand-Sappemeer	- 0,6	- 2,25
Stadskanaal	- 4,4	- 11,72
IJsselstein	- 9,0	- 13,73
Twenterand	- 8,2	- 9,44
Epe	0,6	0,53
Maassluis	- 2,4	- 6,12
Sneek	17,1	52,05
Midden-Drenthe	- 1,2	- 1,31
Lochem	- 9,2	- 7,95
Tynaarlo	0,3	0,23
Echt-Susteren	10,3	14,32
Deurne	7,8	8,67
Tytsjerksteradiel	8,6	9,73
Renkum	- 6,4	- 10,34
Bergen (NH.)	13,4	13,33
Oldenzaal	3,5	5,95
Bussum	6,3	8,87
Zevenaar	-	-
Valkenswaard	- 13,8	- 26,19
Papendrecht	2,7	3,82
Meppel	- 0,6	- 1,12

In deze bijlage wordt een vergelijking gemaakt tussen de volgens de voorgestelde systematiek voor het werkdeel WWB (dus inclusief overgangsregime) berekende budgetten voor 2006 en de werkelijke uitgaven in 2004¹. De hier gepresenteerde «herverdeeeffecten» zijn berekend door de budgetten (op basis van een macrobudget gelijk aan het macrobudget 2005: ruim 1,6 miljard) te vergelijken met de werkelijke uitgaven in 2004. Ze zijn uitgedrukt als percentage van deze uitgaven in 2004 en als bedrag per inwoner (peildatum 1-1-2005). De lijst is overeenkomstig de eerder aan de Kamer verzonden informatie gesorteerd op (afnemend) inwonertal op 1-1-2004. Waar in die eerder toegezonden lijst de vergelijking is gemaakt tussen het huidige *budget* en het budget dat men krijgt volgens de nieuwe verdeling is hier dus de vergelijking gemaakt tussen de huidige *uitgaven* en het budget dat men krijgt volgens de nieuwe verdeling. De uitkomsten van deze vergelijking zijn van beperkte waarde. Een aantal grote positieve herverdeeeffecten vloeit voort uit het feit dat deze gemeenten in het verleden weinig konden uitgeven, omdat men weinig budget kreeg. Een aantal negatieve herverdeeeffecten vloeit voort uit het feit dat men (op grond van de meeneemregel) nog budget uit voorgaande jaren heeft kunnen inzetten ten behoeve van de uitgaven in 2004. Deze gemeenten hebben daardoor meer uitgegeven dan hun budget 2004. De vergelijking tussen de feitelijke uitgaven 2004 en het budget 2006 wordt daardoor fors vertekend. Het budgeteffect (bijlage 5 bij mijn brief van 26 mei) is bij die gemeenten in de regel kleiner dan het hier gepresenteerde herverdeeeffect. De gemeente Almere, bijvoorbeeld, zou (als het budget in 2004 al was verdeeld conform de voorgestelde verdeling voor 2006) in onderstaand overzicht een budgetoverschot hebben van 48%. De gemeente krijgt er volgens bijlage 5 bij mijn brief van 26 mei echter maar 9% meer budget. De gemeente Amersfoort die volgens onderstaand overzicht 19% meer uitgaven had dan het budget volgens de nieuwe verdeling, ondervindt in feite een voordeel van de voorgestelde nieuwe systematiek (het budget neemt 2,2% toe).

	Herverdeeeffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeeffect (euro's per inwoner)
Amsterdam	6,3	16,13
Rotterdam	- 7,4	- 29,44
Den Haag	7,0	15,94
Utrecht	23,3	33,45
Eindhoven	8,4	9,63
Tilburg	-	-
Groningen	- 10,9	- 33,67
Almere	48,4	22,97
Breda	32,2	28,13
Nijmegen	18,6	36,73
Apeldoorn	8,3	5,96
Enschede	- 17,1	- 40,86
Haarlem	38,6	28,21
Arnhem	10,3	21,74
Zaanstad	14,2	8,41
's-Hertogenbosch	0,3	0,35
Amersfoort	- 19,0	- 17,94
Haarlemmermeer	- 9,4	- 2,38
Maastricht	- 4,2	- 6,88
Dordrecht	4,9	8,35
Leiden	15,3	14,36
Zoetermeer	13,5	6,60
RSD Alblasserwaard-Oost/Vijfheeren- landen	16,9	5,39
Zwolle	- 0,3	- 0,38
Emmen	8,6	9,70
Ede	36,6	13,72
Sittard-Geleen	25,4	25,26

¹ Deze uitgaven zijn afkomstig uit de voorlopige verslagen over de uitvoering 2004. Omdat die niet van alle gemeenten (juist ingevuld) zijn ontvangen, kan het herverdeeeffect niet voor alle gemeenten worden berekend. Er is gebruikgemaakt van de feitelijke uitgaven in 2004 en geen correctie toegepast voor de zogenaamde meeneemregeling.

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Westland	89,4	11,87
Delft	80,3	47,92
Deventer	–	–
Alkmaar	6,7	6,70
Heerlen	12,2	19,52
Venlo	– 0,1	– 0,07
Leeuwarden	19,1	35,87
DSZW Noordwest Fryslân	–	–
Helmond	15,3	15,13
RSD Hoeksche Waard	85,7	12,91
Hilversum	53,3	19,59
Hengelo (Ov)	– 9,5	– 14,80
Amstelveen	–	–
Roosendaal	14,8	7,44
ISD Bollenstreek	–	–
Oss	–	–
Purmerend	52,9	22,63
Schiedam	20,2	25,32
Spijkenisse	48,6	29,18
Vlaardingen	54,8	33,17
Leidschendam-Voorburg	–	–
Almelo	22,1	33,68
Gouda	27,0	20,84
Alphen aan den Rijn	42,1	12,95
Lelystad	– 1,0	– 1,30
Hoorn	0,0	– 0,03
Velsen	56,0	13,22
ISD Zuidwest-Fryslân	5,3	2,63
Bergen op Zoom	–	–
Capelle aan den IJssel	21,9	14,82
ISD Noordenkwartier	5,9	2,84
Assen	14,2	13,84
Nieuwegein	–	–
Veenendaal	16,2	5,86
Zeist	17,4	10,71
Den Helder	24,3	24,78
Hardenberg	6,9	2,93
Doetinchem	15,1	10,08
Terneuzen	20,7	12,03
Smallingerland	0,0	– 0,02
Hoogeveen	– 7,1	– 5,37
Oosterhout	22,0	8,84
Kerkrade	–	–
Barneveld	13,6	2,33
Kampen	– 5,2	– 2,73
Weert	3,8	2,68
Woerden	– 12,5	– 3,69
Rijswijk	37,1	23,72
Heerhugowaard	14,0	4,64
Berkelland	– 0,8	– 0,19
Middelburg	60,5	34,91
Zutphen	– 5,4	– 5,96
Waalwijk	–	–
Noordoostpolder	23,7	9,90
Ridderkerk	9,2	3,98
Zwijndrecht	27,8	13,94
Vlissingen	0,1	0,21
Roermond	8,4	11,25
Soest	45,0	10,27
Rheden	37,5	18,47
Heusden	–	–
Lingewaard	29,4	7,77
Steenwijkerland	–	–
Heerenveen	– 5,8	– 6,40
Veldhoven	29,1	9,30
Houten	7,0	0,77
De Bilt	16,7	3,33
Huizen	4,4	1,63
Katwijk	62,8	7,91
ISD Voorne-Putten-Rozenburg	–	–

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Overbetuwe	-	-
Tiel	39,3	23,19
Harderwijk	- 1,2	- 0,50
ISD Kompas	22,3	6,44
Oude IJsselstreek	6,8	3,92
Hellevoetsluis	16,1	9,63
Uden	50,7	16,07
Wijchen	-	-
ISD Oldambt	-	-
Maarssen	44,9	10,16
Landgraaf	33,0	23,24
Etten-Leur	23,3	8,63
Venray	-	-
Nijkerk	47,6	6,64
Dronten	15,4	5,37
Bronckhorst	2,3	0,56
Pijnacker-Nootdorp	-	-
Geldrop-Mierlo	60,8	18,47
ISD de Rijnstreek	37,7	4,22
Barendrecht	16,6	2,78
Raalte	2,7	0,81
Beverwijk	56,2	20,48
Veghel	20,8	5,41
Moerdijk	29,2	5,42
Goes	-	-
Heemskerk	26,2	12,56
Coevorden	- 4,5	- 3,30
Rijssen-Holten	24,2	5,54
Hellendoorn	28,3	9,33
Montferland	-	-
Castricum	-	-
Wageningen	12,1	12,53
Hof van Twente	22,9	6,24
De Ronde Venen	26,1	2,68
Schouwen-Duiveland	-	-
Hoogezand-Sappemeer	-	-
Stadskanaal	7,6	9,34
IJsselstein	65,1	10,36
Twenterand	43,7	10,66
Epe	-	-
Maassluis	34,5	20,09
Sneek	6,4	9,34
Midden-Drenthe	17,5	5,17
Lochem	8,6	2,32
Tynaarlo	98,2	15,75
Echt-Susteren	11,2	4,91
Deurne	-	-
Tytsjerksteradiel	14,4	7,88
Renkum	34,4	14,84
Bergen (NH.)	- 9,2	- 5,10
Oldenzaal	26,0	14,66
Bussum	12,3	3,82
Zevenaar	-	-
Valkenswaard	27,2	9,08
Papendrecht	19,2	6,23
Meppel	- 5,8	- 4,35
Halderberge	71,7	14,87
Brunssum	16,2	16,65
Boxtel	70,9	16,73
Opsterland	- 30,2	- 30,47
Boxmeer	42,5	10,91
Winterswijk	1,1	0,54
Leusden	- 5,8	- 1,44
Krimpen aan den IJssel	15,3	4,75
Groenlo	-	-
Bernheze	36,8	6,61
Horst aan de Maas	10,0	2,39
Delfzijl	1,6	2,74
Best	6,7	2,07
Veendam	0,3	0,40

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Edam-Volendam	51,2	4,38
Achtkarspelen	9,0	7,40
Sint-Michielsgestel	–	–
Hulst	48,7	14,34
Gemert-Bakel	20,4	5,69
Aalten	– 10,5	– 1,96
Skarsterlân	41,7	13,63
Uithoorn	68,5	6,57
Ooststellingwerf	18,2	11,23
Drimmelen	–	–
Nunspeet	2,3	0,53
Stein	37,8	8,77
Culemborg	12,0	5,01
Ermelo	–	–
Dalfsen	2,1	0,45
Werkendam	– 18,9	– 3,59
Borger-Odoorn	3,9	1,78
Waddinxveen	27,7	5,90
Zaltbommel	15,7	3,05
Leiderdorp	–	–
Dinkelland	14,3	2,41
Weststellingwerf	8,1	6,67
Duiven	46,5	9,79
Oisterwijk	111,6	17,83
Buren	–	–
Geldermalsen	26,4	5,05
Heemstede	–	–
Wassenaar	44,4	6,77
Beuningen	39,0	11,83
Dongen	–	–
Langedijk	17,6	2,92
Aa en Hunze	– 2,9	– 1,41
Vught	29,4	8,20
Gilze en Rijen	38,8	5,72
Dongeradeel	21,8	13,38
Sluis	–	–
Baarn	– 8,7	– 4,39
Noordwijk	84,4	8,89
Tholen	–	–
Cuijk	45,4	16,90
Haaksbergen	– 8,5	– 3,42
Diemen	32,7	10,15
De Wolden	– 14,3	– 3,38
Sliedrecht	61,3	22,85
Voorst	47,7	7,38
Maasdriel	22,4	4,30
Wijk bij Duurstede	14,3	2,65
Steenbergen	43,7	10,81
Nuenen c.a. 14,9	3,61	–
Wierden	73,0	7,77
Wijdmeren	10,7	1,73
Schijndel	30,0	6,30
Putten	23,8	2,63
Loon op Zand	–	–
Hendrik-Ido- Ambacht	–	–
Oldebroek	– 6,6	– 1,69
Aalsmeer	85,4	7,12
Rucphen	28,8	8,88
Goirle	47,7	10,01
Losser	7,3	3,02
Voorschoten	55,6	7,64
Nieuwerkerk aan den IJssel	150,7	19,38
Borsele	–	–
Neder-Betuwe	55,5	8,19
Veere	–	–
Heiloo	– 13,8	– 3,86
Zwartewaterland	5,9	1,55
Elburg	– 8,2	– 2,18
Laarbeek	–	–
Brummen	21,7	6,44

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Woensdrecht	-	-
Stede Broec	64,9	15,67
Oegstgeest	9,7	2,17
Reimerswaal	3,8	0,93
Geertruidenberg	30,3	8,25
Borne	- 0,1	- 0,06
Zundert	13,8	2,59
Tubbergen	- 2,4	- 0,54
Cranendonck	89,1	14,57
Meerssen	19,0	5,68
Vianen	43,2	7,84
Dantumadeel	- 12,1	- 11,53
Albrandswaard	33,7	10,55
Helden	15,9	3,93
Bodegraven	47,8	6,72
Bunschoten	-	-
Zeewolde	50,3	5,51
Bladel	68,6	7,97
Boarnsterhim	24,6	10,13
Haren	0,4	0,16
Westerveld	17,4	5,92
Rijnwoude	26,3	2,86
Groesbeek	0,1	0,15
Driebergen-Rijsenburg	6,8	2,14
Alblasserdam	- 9,2	- 4,57
Heerde	- 1,7	- 0,65
Eersel	-	-
West Maas en Waal	122,1	20,25
Someren	62,2	9,35
Schagen	30,2	8,76
Zuidhorn	23,1	9,91
Bergeijk	144,9	11,77
Rhenen	-	-
Weesp	- 3,8	- 2,09
Oirschot	42,4	7,25
Druten	7,1	4,50
Valkenburg aan de Geul	11,0	6,47
Berkel en Rodenrijs	-	-
Middelharnis	1,8	0,62
Waterland	- 3,8	- 0,59
Enkhuizen	55,7	13,89
Beek	52,3	14,10
Midden-Delfland	68,9	5,06
Urk	39,2	5,83
Olst-Wijhe	-	-
Naarden	-	-
Sint-Oedenrode	81,7	8,55
Vlagtwedde	16,0	14,57
Ommen	- 8,0	- 2,93
Eemsmond	15,7	12,70
Bloemendaal	134,4	12,48
Zandvoort	-	-
Gennep	27,6	9,29
Heumen	-	-
Waalre	-	-
Wymbritseradiel	42,2	8,26
Asten	30,0	5,23
Nederweert	13,5	2,25
Westervoort	N.B.	49,94
Bergschenhoek	38,4	3,56
Harenkarspel	16,8	4,70
Wormerland	52,6	7,55
Staphorst	3,1	0,36
Heeze-Leende	30,2	6,03
Boskoop	81,7	10,77
Gulpen-Wittem	- 7,8	- 2,33
Son en Breugel	22,6	5,61
Hilvarenbeek	72,2	7,24
Rijnsburg	68,8	6,26
Slochteren	-	-

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Nederlek	32,5	6,95
Landerd	46,3	5,99
Voorhout	46,1	2,80
Alkemade	101,2	7,48
Breukelen	81,6	4,64
Woudrichem	- 14,3	- 2,60
Westvoorne	- 7,6	- 2,03
Winsum	8,1	5,63
Bunnik	4,2	0,56
Haaren	13,3	1,95
Anna Paulowna	7,4	2,12
Wester-Koggenland	30,3	3,65
Lopik	72,4	4,22
Texel	-	-
Maasbracht	- 8,8	- 3,19
Schinnen	25,4	6,26
Margraten	8,6	2,15
Pekela	10,4	12,62
Bergen (L.)	8,2	1,51
Montfoort	109,2	6,27
Beesel	26,8	6,10
Kollumerland c.a. -	-	-
Ouder-Amstel	111,6	10,95
Grave	28,5	9,76
Reeuwijk	117,8	7,04
Maasbree	68,6	6,52
Menterwolde	- 7,9	- 8,93
Wieringermeer	- 5,5	- 1,28
Appingedam	-	-
Reusel-De Mierden	191,9	9,72
Schoonhoven	-	-
Heythuysen	- 0,4	- 0,13
Aalburg	10,3	1,15
Grootevast	76,1	28,15
Eijsden	11,5	2,96
Sint Anthonis	11,3	3,65
Uitgeest	109,9	7,78
Hattem	-	-
Kapelle	29,4	4,54
Niedorp	27,1	4,88
Laren	34,7	4,16
Goedereede	-	-
Neerijnen	38,0	5,37
Doesburg	-	-
Zijpe	- 3,7	- 0,95
Maasdonk	-	-
Woudenberg	- 13,3	- 2,59
De Marne	50,8	28,88
Opmeer	20,5	3,11
Rijnwaarden	13,9	5,62
Loppersum	68,1	28,19
Mill en Sint Hubert	38,0	6,69
Ambt Montfort	14,1	3,43
Bedum	53,9	18,96
Lingewaal	-	-
Noorder-Koggenland	40,5	5,32
Bleiswijk	146,1	10,46
Vaals	16,1	10,35
Roerdalen	29,5	8,04
Drechterland	38,2	7,42
Landsmeer	31,0	5,18
Doorn	25,8	5,42
Zevenhuizen-Moerkapelle	143,3	10,79
Oostflakkee	27,9	6,40
Haelen	31,4	10,85
Vlist	241,4	17,35
Oudewater	14,2	2,46
Bellingwedde	- 2,2	- 2,37
Graafstroom	151,1	7,44
Nieuw-Lekkerland	27,7	4,62

	Herverdeeleffect (% van de uitgaven 2004)	Herverdeeleffect (euro's per inwoner)
Alphen-Chaam	0,9	0,11
Boekel	61,6	5,34
Ubbergen	1,4	1,26
Bergambacht	21,1	4,36
Blaricum	84,9	9,68
Oostzaan	120,0	8,52
Scherpenzeel	97,6	8,17
Arcen en Velden	9,4	1,94
Swalmen	37,9	12,82
Eemnes	17,5	3,23
Abcoude	34,7	4,93
Beemster	80,7	16,28
Zoeterwoude	9,7	2,23
Wervershoof	19,0	3,40
Wieringen	- 7,4	- 2,74
Onderbanken	15,2	5,50
Roggel en Neer	25,3	5,49
Loenen	- 28,4	- 7,34
Heel	- 3,9	- 2,48
Dirksland	- 4,6	- 1,06
Moordrecht	34,4	8,74
Ouderkerk	112,8	8,94
Wognum	7,7	4,33
Medemblik	-	-
Mook en Middelaar	-	-
Venhuizen	15,7	2,35
Meerlo-Wanssum	127,9	10,40
Leersum	4,7	0,69
Sevenum	21,8	2,61
Amerongen	5,1	0,82
Ten Boer	29,1	9,69
Noord-Beveland	1,2	0,27
Obdam	-	-
Lith	-	-
Muiden	190,3	10,69
Baarle-Nassau	23,2	5,13
Graft-De Rijp	64,0	8,00
Andijk	118,4	13,66
Zeevang	99,4	5,71
Hunsel	-	-
Millingen aan de Rijn	4,5	2,50
Maarn	-	-
Meijel	357,0	12,43
Haarlemmerliede c.a. 20,7	3,36	
Bennebroek	193,2	25,59
Schermer	-	-
Renswoude	614,6	11,78
Kessel	188,1	10,77
Valkenburg	14,8	1,92
Ameland	- 11,3	- 4,65
Thorn	6,3	2,68
Rozendaal	8 018,6	17,75
Schiermonnikoog	307,5	29,14

De UT heeft een «beknpte verkenning» uitgevoerd; alleen de recente onderzoeksrapporten en de brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer zijn in de beschouwing betrokken. De rapporteurs constateren: «Helaas bieden de beschikbare documenten onvoldoende houvast om deze verschillen in herverdeeleffecten voor het I-deel goed te kunnen beoordelen.» (p. 3). Niettemin doen de UT en Enschede c.s. enige constatering die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van het verdeelmodel waar ik graag op in ga.

Het betreft:

- het causale verband van de gekozen indicatoren met de bijstands-uitgaven
- de onderlinge samenhang van de gebruikte indicatoren (multicollineariteit)
- het gewicht van (regionale) economische indicatoren
- de gebruikte COROP-indeling

De UT werpt de vraag op of de gebruikte indicatoren een *causale relatie* hebben met de bijstandsuitgaven. Sinds circa 10 jaar wordt er onderzoek verricht naar het objectief verdeelmodel. Daarbij keren telkens drie typen variabelen terug: arbeidsmarktvariabelen, demografische variabelen en variabelen die de centrumfunctie van een gemeente beschrijven. Een van de toetsen die wordt toegepast bij de keuze van het model (zoals ook aangegeven in mijn brief van 9 mei) is dat de variabelen een logische, inhoudelijke, samenhang moeten hebben met de bijstandsuitgaven (toets op de plausibiliteit van de kenmerken).

De gebruikte indicatoren zijn het resultaat van een gerichte zoektocht naar variabelen die een bijdrage kunnen leveren aan de verklaring van onvermijdelijke bijstandsuitgaven. Daardoor (en niet door toevallige omstandigheden) is de verklaringskracht van het objectief verdeelmodel zeer hoog: het verklaart de verschillen tussen gemeenten in uitgavniveaus voor circa 96%.

Kenmerk van onderlinge samenhang van de gebruikte indicatoren (*multicollineariteit*) is, dat gewichten van variabelen bij een kleine wijziging in de gegevensset sterk kunnen schuiven. Het gevolg hiervan zou zijn dat ook de uitkomsten voor individuele gemeenten wijzigen. Dit kan inderdaad ongewenste uitkomsten opleveren. Het vraagstuk van multicollineariteit is zowel door SEOR en APE onderkend en op adequate wijze ondervangen. In het voorgestelde model is het effect van die multicollineariteit juist laag. De correlatie tussen de verdeelkenmerken is veel geringer dan de UT suggereert. Zo is de correlatie tussen *lage inkomens* en *laag-opgeleiden* slechts 0,06 op een schaal van 0 tot 1. De gegevensset zoals die nu gebruikt wordt is dan ook robuust. De gewichten van het verdeelmodel zijn in de tijd stabiel. Hierop wordt het model ook telkens getoetst.

De gemeenten schrijven in hun brief dat in het verdeelmodel meer met de *lokaleconomische situatie* rekening zou moeten worden gehouden. De ene gemeente zou voordeel «wegzuigen» van de andere. De UT schrijft dat de bijstandsproblematiek ook in belangrijke mate wordt beïnvloed door de uitstroombmogelijkheden buiten het eigen COROP-gebied, maar geeft niet duidelijk aan of dat betekent dat dus met een *hogere schaalniveau rekening zou moeten worden gehouden*.

De UT uit voorts kritiek op de gebruikte COROP-indeling. Dit is een bestaande indeling in zo homogeen mogelijke economische regio's. Het is een bruikbare indeling voor het objectief verdeelmodel gebleken. Op lager schaalniveau zijn gegevens onbetrouwbaar, m.n. bij kleinere gemeenten.

Voor kleine gemeenten is het COROP-niveau juist relevant omdat de uitstroomkansen voor deze gemeenten juist bepaald worden door arbeidskansen in regio.

Niettemin kunnen voor gemeenten die op de grens van een COROP-regio liggen inderdaad verschillen ontstaan door een andere regio-indeling te kiezen. In het toekomstig onderhoudstraject kan nog worden nagegaan of er mogelijk bruikbare en alternatieven zijn. Op dit moment zie ik overigens geen alternatief dat een betere verdeling op zou kunnen leveren.

Bij de door de UT gemaakte analyse in de bijlage valt een aantal technische kanttekeningen te plaatsen. Door de manier van definiëren is het herverdeeleeffect van de COROP-regio vrijwel per definitie gelijk aan het herverdeeleeffect van de grootste gemeente. Het is onduidelijk welke conclusie er uit de analyse getrokken zou moeten worden: is er te weinig rekening gehouden met (regionale) economische factoren? De analyses van SEOR en APE tonen dit niet aan. Dan zou er immers een (nog) zwaarder gewicht bepaald zijn in de analyse. De economische variabelen hebben in de voorstellen gewichten die er toe doen.

Inderdaad klopt het dat er mensen over de grenzen van de regio werken. Dat geldt in principe voor iedere regio-indeling, maar nog veel sterker als men alleen naar gegevens op gemeenteniveau zou kijken. Enerzijds zou er dus sprake zijn van een overschatting van de arbeidsmobiliteit als economische gegevens op een groot schaalniveau (bijv. provincie) worden gebruikt. Anderzijds wordt deze onderschat door het gebruik van gemeentelijke gegevens.

De UT suggereert dat (gemeenten in) regio's aan de Oostgrens benadeeld worden door het verdeelmodel en trekt daaruit de conclusie dat het verdeelmodel onvoldoende rekening houdt met de positie van die gemeenten. Dat is op basis van het overzicht op pagina 10 van het UT-rapport zelf mijns inziens niet juist. Het aantal Oostelijke grensregio's met een positief herverdeeleeffect is groter dan het aantal Oostelijke grensregio's met een negatief herverdeeleeffect.

Overigens heeft de UT over het hoofd gezien dat het KAN-gebied eveneens aan de Oostgrens is gelegen. In onderstaand overzicht (gebaseerd op de UT-notitie) is deze wel betrokken.

Oostelijke grensregio's met negatief herverdeeleeffect	Oostelijke grensregio's met positief herverdeeleeffect
Twente Zuid Limburg Oost-Groningen KAN-gebied	Achterhoek Midden Limburg Noord Overijssel Zuid Oost Drente (0-5%) Noord Limburg (0-5%) Delfzijl (0-5%) (1 gemeente)